

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org
ISSN:2148-5321

İŞGÖRENLERİN REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIM DÜZEYLERİ İLE ÇALIŞMA PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

H. Dilek SEVİN^a Soner KÜÇÜK^b

^aGazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Yrd. Doç. Dr. (dsevim@gazi.edu.tr)

^bGazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (soner.kucuk@windowslive.com)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; performans kavramını turizm sektöründe inceleyerek bu kavramın sektördeki yansımalarının görülmesi ve kişisel performans üzerinde rekreasyon etkinliklerine katılım olgusunun etkili olup olmadığının araştırılmasıdır. Rekreasyon aktivitelerinin sorgulandığı kısım Kanada'nın Alberta eyaletinde yerel hükümet tarafından yapılan "Alberta Recreation Survey (2013)" alınmış olup performans değerlendirilmesinin sorgulandığı kısım LIT (Lamar Institute Of Technology, 2009) geliştirilen performans ölçeğinden alınmıştır. Toplamda 18 adet 5 yıldızlı ve 46 adet 4 yıldızlı otel işletmesinde çalışan 407 adet işgörenin ankete katılımı sonucu veriler elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: turizm sektörü, performans, rekreasyon, aktivite, işgören

ABSTRACT

A STUDY INTENDED TO DETERMINE THE RELATIONSHIP BETWEEN THE RECREATIONAL ACTIVITY PARTICIPATION LEVELS OF EMPLOYEES AND THEIR WORK PERFORMANCES

The goal of this study; examine the concept of performance and seeing the reflection of this concept in the tourism sector. Another purpose of this study, researching the whether participation phenomenon of the recreation activity is effective over personal performance or not. the part of recreational activities questioned quote from "Alberta Recreation Survey (2013)" done by the local government in Kanada, Alberta and the part of performance evaluation quote from LIT (Lamar Institute Of Technology, 2009) which was improved performance scale. data obtained as a result of survey participation of totally 407 hotel employees in 18 five star hotels and 46 four star hotels.

Key words: tourism sector , performance ,recreation ,activity, employee

GİRİŞ

Ülkemizde son dönemlerde rekreasyon kavramı önem kazanmaya başlamış olup rekreasyon üzerine çeşitli araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çeşitli araştırmalar kimi zaman kavramsal kimi zaman ise rekreatif etkinliklerin işlevleri hakkında olmuştur. Bu araştırmada ise işgörenlerin çalışma dışında kalan zamanlarında yapmış oldukları rekreatif etkinliklerin çalışma performanslarına nasıl bir etki yarattığıdır.

Otel işletmeleri emek yoğun çalışan sürekli olarak müşteri – işgören ilişkilerinin olduğu bir sektördür. İşgören performansında ki düşüklük müşteri kaybına yol açabilmektedir. Bunun için otel yöneticileri işgörenlerin performanslarını takip etmeli ve performansına etki eden unsurları dikkate alarak işgörenleri performanslarını artırıcı unsurları onlarla paylaşarak bilinçlendirmelidirler.

Zaman, "hareketi ve oluşu çevreleyen, var oluşun içinde cereyan ettiği kozmik süreç"tir¹. Bir başka ifadeyle, "insan yaşamının yerine göre uzun ya da kısa süreli, yinelenmesi olanaksız, başlangıcı ve sonu belli, saatle ölçülebilen bir bölümdür"².

Hayattaki en değerli şeylerden birisi belki de en değerlisi zamandır. Çünkü zaman yeri doldurulamayan, tekrarı olmayan, durdurulması imkânsız olan yaşamsal bir süreçtir. Geçirilen her an, yaşamımızdan kopan bir parçadır. Bundan dolayı zaman, hayattır. İnsan kendi hayatını daha güzel kılabilen, yaşam standartlarını yükseltebilmek için zamanını verimli bir şekilde geçirmek zorundadır. Bu yüzden, zamanı dolu dolu hem de doya doya yaşamak amaçlanmalıdır. Çünkü yaşanan her dakika bir servettir. Zaman elimizdeki en değerli kaynaktır.³

Boş zaman kişilerin kendi adına kullanma hakkına sahip olduğu, iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yapıldıktan sonra geriye kalan zaman dilimidir. Kişinin çalışma saatleri dışında kalan, uykuda geçen, işe gidip gelme ve zorunlu gereksinimleri için harcadığı zaman dışında kalan ve kişinin istediği gibi kullanabildiği zaman dilimi boş zaman olarak adlandırılabilir. Uluslararası Boş Zamanı İnceleme Grubu boş zaman etkinliklerinin niteliğini şöyle açıklamaktadır; boş zaman faaliyetleri kişilerin

mesleki, ailesel ve toplumsal yükümlüklerini gerçekleştirdikten sonra, hür iradesiyle bir baskı altında kalmadan gerçekleştirebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi uğraşların bir dizidir. Bireyler boş zamanını olumlu değerlendirir ise kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz değerlendirir ise bunalım, verimsizlik, mutsuzluk gibi sorunlar ile karşı karşıya kalır.⁴

Boş zamanlar, yaşamımızın hayat enerjisi olmasının yanında, kendimizi tanımlama ve tanıma için elverişli durumu sağlamaktadır.

Boş zamanın büyük bölümü içinde rekreasyon ve rekreatif aktiviteler beraber veya ayrı olarak içerde veya dışarıdaki çeşitli rekreatif aktivitelerine katılırız. Boş zaman miktarının artması, aktif veya pasif şekilde olabilir. Deneyim edinmek istediğimiz yeni bir rekreasyon aktivitesi seçer ve gerçekleştirmek için uygun zaman periyodu ararız.⁵

Rekreasyon aktiviteleri; gruplara, yapılaş amaçlarına veya yapılaş yerlerine göre değişik şekilde sınıflandırılmaktadır. Ancak en yaygın olarak kullanılan sınıflama türü sürelerine göre sınıflandırmadır.⁶

Buna göre boş zaman türleri ikiye ayrılır;

1.Uzun Süreli Boş Zamanlar

- Çocukluk dönemi boş zamanları

-Yıllık izin boş zamanları

- Emeklilik dönemi boş zamanları

2.Kısa Süreli Boş Zamanları

-İş bitimi boş zamanları

-Hafta sonları veya haftalık izin günleri

-Kısa süreli tatiller.

Bucher vd. göre rekreasyon; insanın öz benliğine uygun ve yapmaktan zevk aldığı toplumsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılarak, günlük yaşamın sıkıcılığından kurtulması ve başka insanlarla

¹ Demir, Ö. ve Acar, M. (1991). *Sosyal bilimler sözlüğü*. Ankara

² Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 9.

³ Jones, K. (2000). *Kendi Kendini Geliştirme Sanatı*, (Çeviren: Ali Cevat Akkoyunlu), I. Baskı, İstanbul: Doğan Kitapçılık, 9.

⁴ İnternet: Balcı, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 173. Web: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/158/balci.htm adresinden 16 Mart 2015' de alınmıştır.

⁵ Curtis, J. (1979). *Recreation Teory And Practise*. Newyork: Direktor Of Parks And Recreation New Rochella.

⁶ Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Bağırğan

Yayınevi, 4.

etkileşerek toplumsal bir kişilik kazanması, özünde ödül niteliği taşıyan, ancak kazanç amacı gütmeyen, doğası gereği anti sosyal da olamayacak etkinliklerdir.⁷

Rekreasyonun temel elemanlarından bir tanesi katılımcı bireylerin memnun olmasıdır. Memnuniyetlerden hariç, insanların gereksinimlerinin açığa çıkmasına yardımcı olur. Rekreasyon sisteminin temel problemi insanlardan memnuniyet oluşturacak (yaratacak) temel gereksinimlere çevre yaratmaktır. Bu yüzden program planlayıcılar kişisel isteklerin farkında olmak zorundadırlar.⁸

Bucher'dan aktaran Karaküçük (2005) rekreasyon kavramına göre rekreasyonun olmazsa olmazları şu şekilde sıralamaktadır:⁹

- Rekreasyon, boş zamanda yapılır, iş değildir. Maddi bir kazanç ve kar amacı taşımaz.
- Bireyler rekreatif faaliyetlere gönüllü olarak katılırlar ve tamamen kendi arzuları itici güçtür.
- Katılımcıya zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur.
- Rekreasyon faaliyetleri kişisel ve toplumsal fayda sağlayıcı rolü vardır.
- Toplumsal değerlere aykırı değildir.
- Yemek yemek, uyumak gibi hayati önemi yoktur.

Her geçen gün yeni rekreatif etkinlikler gündeme gelmekle beraber, söz konusu faaliyetler, bazı temel etkinlik alanları altında toplanabilir. Dumazedier, rekreatif etkinlikleri şu şekilde gruplandırmıştır.¹⁰

1. Sanatsal (sinema, edebiyat, tiyatro, müzik, resim, fotoğraf, vb.),
2. Entelektüel (kitap, konferanslar, radyo, TV, vb.),
3. Sosyal (aile, partiler, toplantılar, vb.),
4. Pratik (bahçecilik, el sanatları, el işleri, vb.)

⁷ Bucher A., Richard C. and Bucher D. (1974). *Recreation for Today-s Society*, New Jersey, Prentice-Hall, Inc, U.S.A.

⁸ Lynn S. R. and Tolson R. (1981). *Administration of Recreation, Parks And Leisure Services*, (Second Editon). The Ronald Press Company, USA.

⁹Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 87-88.

¹⁰ İnternet: Balcı, 2003, 4.

5. Fiziki (spor, yürüyüş, avcılık, balıkçılık, vb.) etkinlikler.

Örgütlerin kuruluş amacı, toplumun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmeti üretmektir. Varlıklarını sürdürebilmeleri de buna bağlıdır. Bu amaçlarını gerçekleştirebilmek için, maddi üretim unsurları yanında, nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyarlar. Yine örgütlerde karşılaşılan en önemli sorunlardan biri de, işgörenlere verilen görevlerin ne ölçüde gerçekleştirildiğinin ya da iş görme yeteneklerinin ne olduğunun belirlenmesidir. Bu sorun, özellikle günümüz örgütlerinde performans ve performans yönetimi kavramlarının hızla önem kazanmasına yol açmıştır.¹¹

İnsan Kaynakları Ansiklopedik sözlüğünde işgören tanımları şöyle aktarılmaktadır:¹²

- Fizyolojik ve psiko-sosyal özellikleriyle ölçüye vurulması çok zor olan ve homojen nitelikler göstermeyen bir üretim girdisidir.
- Çalışma çağındaki aktif, yani faal nüfus.
- Bir ülkede fiilen çalışıp, üretici durumunda bulunan, bir başka ifadeyle iktisadi faaliyete katılan kesimin yanında çalışmayan ve/fakat çalışma gücüne ve isteğine sahip oldukları için aktif bir biçimde iş arayanlar.
- Genelde 15 – 64 yaş yaş aralığında olan, yani çalışma çağında olup, çalışma arzu ve iktidarına sahip olan, geçerli ücret hadlerinde emeğini arz etmeye hazır durumda ki fertler.

Performans, amaçlı ve planlı faaliyetler sonucunda ulaşılanı nicel ve nitel olarak belirleyen bir kavram olup, mutlak ya da görel olarak açıklanabilir. Hizmette etkinlik, üretimde verimlilik ve tutumluluk, genel anlamda performansı tanımlamaktadır.¹³ Buradan performansın, bir işi yapan bireyin, bir grubun veya bir kuruluşun o işle amaçlanan hedefe ne ölçüde ulaşabildiğinin nicel ve nitel olarak ifade şeklidir. Buradan hareketle herhangi bir işte gösterilen başarı derecesi olarak da açıklanabilir.¹⁴ Performans, amaçlı ve planlanmış etkinlikler neticesinde elde edilen ürün ya da

¹¹ Çalık, T. (2003). *Performans Yönetimi, Tanımlar, Kavramlar, İlkeler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 7.

¹² Seyyar, A. ve Öz, C.S. (2007). *İnsan Kaynakları Terimleri Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Değişim Yayıncılık, 204.

¹³ Kubalı, D. (1999). *Performans denetimi, Amme İdaresi Dergisi*,32(1).

¹⁴ Okur, Y. (2007). *Türkiye'de Kamu Denetimi, Değişim Süreci ve Performans Denetimi*. Ankara: Nobel Yayınları, 53.

hizmetin nicel ya da nitel olarak belirlenmesini ifade eder.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırma Ankara ilinde bulunan 4 ve 5 yıldızlı otel işgörenleri üzerine gerçekleştirilmiştir. Veri toplama kaynağı olarak anket kullanılmıştır. Anket 4 ve 5 yıldızlı otel işgörenleri üzerine yapılmıştır. Anketin ilk bölümü; yaş, eğitim durumu, cinsiyet, çalışılan bölüm, çalışma süreleri gibi soruları içermektedir. İkinci kısım ise 5'li Likert ölçeğiyle hazırlanmış olan kişisel performansı değerlendirme sorularını (LIT) içermektedir. Üçüncü bölümde ise rekreasyon aktivitelerine katılım durumlarını tespit etmek amaçlı rekreasyon katılım ölçeği (Alberta recreation survey, 2013) kullanılmıştır.

H₁: Otel işletmelerinde çalışan işgörenlerin iş dışı zamanlarda rekreasyon etkinliklerine katılım durumlarının çalışma performansları üzerinde olumlu bir katkısı vardır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara'daki dört ve beş yıldızlı otellerde çalışan işgörenler oluşturmaktadır. Ankara, Türkiye'nin başkenti ve en büyük ikinci şehri olup gerek otel sayısı, gerek bu otellerde çalışan işgören sayısı ve bu otellerin tüm sezon hizmet verdikleri dikkate alındığında şehir otelciliğini temsil etme kapasitesine sahiptir. Ancak, evren büyüdükçe soyutlaşmakta ve evrene ulaşmak güçleşmektedir.¹⁵

Araştırmada aşamalı örnekleme yöntemi kullanılarak ve otel türleri (4 ve 5 yıldızlı olmak üzere) göz önünde bulundurularak her türden otel işgörenlerinin temsil edilmesi amacıyla tabakalı örnekleme yöntemi ve her bir tabakadan oluşturulan otellerin tamamı yerine; mesafe ve kontrol güçlükleri, zaman ve maliyet kısıtlaması gibi nedenlerden dolayı küme örnekleme yönteminden yararlanılmıştır.

Turizm istatistikleri incelendiğinde, otel işletmelerinde çalışan işgören sayısı verilmemektedir. Sadece konaklama işletmeleri sayıları ve bunlara ait oda ve yatak kapasiteleri hakkında bilgi edinilebilmektedir. Ankara İl Kültür Turizm Müdürlüğü verilerine göre 2014 yılında Ankara'da 18 adet 5 yıldızlı otel ve bunların toplam 3669 odası ve 7582 yatak kapasitesi mevcuttur. 46 adet 4 yıldızlı otel ve bunların toplam 3287 odası ve 6573 yatak kapasitesi mevcuttur.¹⁶ Araştırmanın

evrenini oluşturan işgören sayısını tahmin edebilmek için, aşağıdaki şekilde verilen hesaplama yönteminden yararlanılmış ve otel işletmelerindeki işgören sayısı hesaplanmıştır.

Şekil 1. Türkiye'deki Otel İşletmelerinde Yatak ve Oda Basına Düşen İşgören Sayısı

İşletme Türleri	Oda Başına Düşen İşgören Sayısı	Yatak Başına Düşen İşgören Sayısı
5 yıldızlı otel	1.18	0.59
4 yıldızlı otel	0.76	0.38

Kaynak: Turizm Bakanlığı, 1989:61¹⁷

Ankara'daki 4 ve 5 yıldızlı otellerde çalışan işgören sayısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerinde bulunmadığından, Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014) verilerinden yararlanılarak ve oda başına düşen personel sayısını hesaplama yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Hesaplanan işgören sayıları aşağıdaki şekil verilmiştir;

Ankara'daki 5 yıldızlı otellerdeki toplam oda sayısının 3669 olduğu görülmektedir. Çizelge 1'e göre 5 yıldızlı otel işletmelerinde oda başına düşen işgören sayısı 1,18 olduğuna göre;

[İşgören Sayısı= Oda sayısı*Oda Basına Düşen personel sayısı*doluluk oranı] formülüne göre; $3669 * 1,18 * \%35,67 = 1544$ adet işgören çalıştığı tahmin edilmektedir.

Aynı doğrultuda; Ankara'daki 4 yıldızlı otellerde oda sayısının toplam 3287 olduğu görülmektedir. Çizelge 1'e göre 4 yıldızlı otel işletmelerinde oda başına düşen işgören sayısı 0,76 olduğuna göre;

[İşgören Sayısı= Oda sayısı*Oda Basına Düşen personel sayısı*doluluk oranı] formülüne göre; $3287 * 0,76 * \%38,96 = 973$ adet işgören çalışabileceği tahmin edilmektedir.

Yukarıdaki bilgilere göre, Ankara'daki türlerine göre otel sayıları, otellerin oda sayıları ve doluluk oranları dikkate alındığında beş yıldızlı otellerde 1544, dört yıldızlı otellerde 973 işgören çalıştığı hesaplanmıştır. Araştırmanın işgören evrenini, beş yıldızlı oteller için 1544 ve dört yıldızlı oteller için 973 olmak üzere toplamda $1544 + 973 = 2517$

<http://www.ankarakultur.gov.tr/servisler/istatistikler/30.06.2015>

¹⁷ Turizm Bakanlığı (1989). *Otelcilik ve turizm endüstrisinde işgücü araştırması*. Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları.

¹⁵ Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 110.

¹⁶ İnternet: *Ankara İl Kültür Turizm Müdürlüğü*. (2015 Haziran). Turizm Verileri, web:

işgören oluşturmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a göre $\alpha=0.05$ için 357 kişidir.¹⁸

Verilerin Analizi

Örneklem grubu ile yapılan çalışma süresince anketlerden alınan verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20,0 paket programı kullanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına yüklendikten sonra örneklem grubundan elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının belirlenmesinde normallik testi (Test of Normality) yapılmıştır. Elde edilen sonuçların normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik (Parametric) testler kapsamında frekans dağılımı, güvenilirlik analizi, basit doğrusal regresyon gibi analizler 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Uygulama sürecinde yapılan izleme testlerine ve istatistik ölçümlere yönelik sonuçlar tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Normallik Analizi Sonuçları

İstatiksel bir çalışmada, birçok testin yapılabilmesi için dağılımın normal veya normale yakın olması gerekmektedir. Çünkü verilerin normal dağılımdan uzak olması analiz sonuçlarının yanlış çıkmasına dolayısıyla da yapılan yorumların yanlış olmasına yol açar.¹⁹ Tabachnick ve Fidell, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiğini kabul etmektedirler.²⁰ Yukarıda da görülebileceği gibi hem kişisel performansı değerlendirmeye yönelik ölçek ifadelerinin çarpıklık (-,889) ve basıklık (,840) hem de rekreasyon aktivitelerine katılım ifadelerinin çarpıklık (,451) ve basıklık (,361) değerleri +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğu için çalışmamızda dağılımın normal dağılım olduğunu söyleyebiliriz. Bundan dolayı çalışmamızda normal dağılımla yapılabilecek olan analiz çalışmaları yapılmıştır.

Ölçeklerin Güvenilirliği

Uygulama soru kâğıdının güvenilirliğini saptamak amacıyla Alpha Modeli ile güvenilirlik kat sayısı olan Cronbach Alpha kullanılmıştır. Cronbach Alpha elde edilen her faktör için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buna göre: kişisel performansı değerlendirmeye yönelik ifadelerin güvenilirlik

analizinde Cronbach's Alpha değerinin 0,847 olduğu görülmektedir ve rekreasyon aktivitelerine katılım ifadelerinin güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha değerinin 0,781 olduğu görülmektedir. Bulunan bu değer 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için yeterli olarak görülmektedir.²¹

BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine, demografik özelliklerin rekreatif etkinliklere katılma etkilerine ve rekreasyon aktivitelerinin çalışma performansı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı (n:407)

	Sosyo-Demografik Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Kadın	119	30
	Erkek	288	70
Yaş	17-24	90	22,1
	25-34	161	39,4
	35-44	95	23,4
	45-54	44	10,9
	55 ve üstü	17	4,1
Medeni Durum	Bekar	134	33
	Evli	273	67
Eğitim Durumu	İlköğretim	16	3,9
	Ortaöğretim	137	33,6
	Ön Lisans	118	29,0
	Lisans	128	31,6
	Yüksek lisans	8	1,9
İşletmede Çalışma Süresi	1 yıl ve daha az	44	10,7
	2-4 yıl	125	30,4
	5-7 yıl	99	24,1
	8-10 yıl	76	18,5
	11 yıl ve üzeri	67	16,3
Çalışma Saati	8 saatten az	20	5
	8 saat	362	89

¹⁸ Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık, 49-50.

¹⁹ Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil yayıncılık, 56.

²⁰ Tabachnick, B.G., Fidell. L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.) Pearson, Boston.

²¹ Büyüköztürk, 2008, 171.

8 saatten fazla	25	6

Ankete katılan 407 kişinin %70'ini erkeklerin ve %30'unu kadınların oluşturduğu görülmektedir. Yaş gruplar ağırlığına göre 17 – 24 yaş arası % 22,1'ini, 25 – 34 yaş arası %39,4'ünü, 35 – 44 yaş arası %23,4'ünü, 45 – 54 yaş arası % 10,9'unu ve 55 ve üstü yaş grubu da %4,1'ini oluşturmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı işgörenlerin ağırlıklı olarak yaş ortalaması 25 – 34 yaş aralığında bulunmaktadır. Medeni durumlara göre ise bekarlar %33 evliler ise %67'dir. Araştırmaya katılanların, %3,9'u ilköğretim, % 33,6'sı ortaöğretim, %29'u önlisans, %31'i lisans ve %1,9'u ise lisansüstü eğitim mezunudur. İşletmede ki çalışma sürelerine bakıldığında 1 yıl ve daha az süreyle çalışanlar %10'7, 2 – 4 yıl arası çalışanlar %30,4, 5 -7 yıl arası çalışanlar %24,1, 8 – 10 yıl arası çalışanlar 18,5 ve son olarak 11 yıl ve daha fazla çalışanlar %16,3'ünü oluşturmaktadır. Günlük çalışma sürelerine bakıldığında ise 8 saatten az çalışanlar %5, 8 saat çalışanlar %89 ve 8 saatten fazla çalışanlar ise %6 olarak görülmüştür.

Araştırmada rekreatif etkinliklerin işgören performansına olan etkisini ölçmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

H1: Otel işletmelerinde çalışan işgörenlerin iş dışı zamanlarda rekreasyon etkinliklerine katılım durumlarının çalışma performansları üzerinde olumlu bir katkısı vardır.

İfadesini, doğrulamak ya da reddetmek amacıyla faktör analizi sonucunda elde edilen 10 maddeli kişisel performansı değerlendirme ölçeği ile 42 maddeli rekreasyon aktivitelerine katılım ölçeği arasında basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo:2 Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı	Beta	T
Bireysel Çalışma Performansı	.228	3.747
R²	F	F Değerinin Anlamlılık Düzeyi
.120	14.041	.000

$R^2 = .120$; $F=14.041$; $p=.000$ olduğu için regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır. Rekreatif etkinliklere katılım durumlarının işgörenlerin çalışma performansları üzerinde % 12 oranında bir

etkiye sahip olduğu belirtilebilir. İşgörenlerin iş dışı zamanlarda yapmış oldukları rekreatif etkinliklere katılım düzeyleri ile ($\beta = .228$, $t = 3.747$; $p = .000$) işgörenlerin performansları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu nedenle **H1** hipotezi kabul edilmiştir.

Otel işletmelerinde çalışanların iş dışı boş zamanlarda rekreasyon etkinliklerine katılım düzeyleri arttıkça çalışma performanslarında %12'lik bir artış meydana gelmektedir. Bu bulgular yüksek düzeyde olmasa da araştırmanın hipotezine ve amaçlarına uygundur.

SONUÇ

Turizm işletmelerinde çalışan işgörenlerin iş dışı rekreasyon etkinliklerine katılım durumlarının çalışma performanslarına etkisi açısından incelenmesi konulu bu çalışma da işgörenlerin demografik ve diğer bireysel özelliklerine göre farklılıklarını tespit edebilmeyi amaçlayan bu araştırmanın örneklem grubunu, Ankara'daki dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinde çalışan farklı özelliklere sahip, 407 işgören oluşturmaktadır ve bu bölümünde elde edilen verilerin analizleri sonucunda önemli görülen bulgulardan elde edilen sonuçlar ve konuyla ilgili çözüm önerileri yer almaktadır.

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan dört ve beş yıldızlı otel işletmesi çalışanlarının çoğunluğunu; cinsiyeti erkek, 25-34 yaş aralığında olan, ortaöğretim, ön lisans ve lisans mezunlarının ağırlıklı olduğu, en fazla 2 - 4 yıldır buldukları işletmede çalışan ve ağırlıklı olarak ön büro, mutfak ve yiyecek içecek bölümlerinde çalışan bireyler oluşturmaktadır.

Ankara'da bulunan 18 adet beş yıldızlı ve 46 adet dört yıldızlı otel evreninden alınan örnekleme 407 işgörene uygulanan anketten elde edilen verilerle yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonucunda görülmüştür ki iş dışı zamanlarda yapılan rekreasyon aktiviteleriyle çalışma performansına %12'lik bir etki yaptığı ortaya çıkartılmıştır. Buna göre iş dışı zamanlarda yapılan rekreasyon etkinlikleri arttıkça kişinin çalışma performansı da yükselmektedir. Bu sonuç turizm işletmeleri açısından aydınlatıcı olabilir. Turizm işletmelerinde istihdam edilen işgörenlerin rekreasyon aktiviteleri konusunda bilinçlendirilmeleri onları bu yönde yapılan çalışmalara teşvik edilmeleri, hem kişisel performansı yükseltecektir hem de hizmet kalitesini arttıracaktır.

Bu sonuçlara göre şu öneriler geliştirilebilir:

1. Turizm işletmelerinde hizmet kalitesini arttırmak personelle doğrudan ilişkilidir. Bunun için personelin daha mutlu ve huzurlu

- olması gerekmektedir fakat genel tablo da görüldüğü ki işgörenler rekreasyon kavramının çok fazla farkında olmadan hayatlarını şekillendirmektedirler. Bundan dolayı işletmeler personellerine rekreasyon kavramına yönelik bir farkındalık oluşturmaları.
2. Bireylerin performansları yapılan ölçümlerde genel itibariyle üst düzey olduğu saptanmıştır ancak işverenler açısından bu durum bu kadar yüksek algılanmayabilir. Bunun için işletmeler personellerine etik olarak kendilerini değerlendirmelerini sağlayabilmek adına hizmet içi eğitimler vermeliler.
  3. İşgörenlerin bilinçli olarak rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirmeleri sağlanmalı ve ailelere yönelik organizasyonlar düzenlenerek çalışanların iş dışında da bir araya gelmesi sağlanarak paylaşma bilinci güçlendirilmelidir.
  4. İşletmeler bünyesinde çalışan işgörenlerin günlük çalışma sürelerini 8 saatte standardize etmeleri çünkü daha az çalışmada bağlılık olamayabilir daha çok çalışmada tükenmişlik gerçekleşebilir.
  5. Hizmet içi eğitimlerle rekreasyon aktivitelerinin çalışma performansını nasıl etkilediğini hayatımızda ne gibi değişikliklere yol açtığını işgörelere aktarılmalıdır.

Sonuç olarak bu çalışmanın rekreasyon yönetimi ve performans değerlendirme literatürüne katkı sağlayacağı beklenmektedir, alanda yapılacak diğer çalışmalara fikir verici nitelikte olması ve onlara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. Rekreasyon yönetiminin gelişiminin devam edebilmesi için rekreasyon alanında ileriki çalışmalarda daha fazla ele alınması gerekmektedir. Bu çalışmanın da literatür de ilk çalışmalardan bir tanesi olması nedeniyle eksiklikleri olabilir, ileriki zamanlarda yapılacak çalışmalar bu eksiklikleri giderici nitelikte olmalı ve bu konularda daha gerçekçi veriler elde edebilmelidir.

KAYNAKÇA

- Bucher A., Richard C. and Bucher D. (1974). *Recreation for Today-s Society*, New Jersey, Prentice-Hall, Inc, U.S.A.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Yayınları, Ankara, 171.
- Curtis, J. (1979). *Recreation Teory And Practise*. Newyork: Direktor Of Parks And Recreation New Rochella
- Çalık, T. (2003). *Performans Yönetimi, Tanımlar, Kavramlar, İlkeler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 7.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (1991). *Sosyal bilimler sözlüğü*. Ankara: Adres yayınevi.
- İnternet: Ankara İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2015 Haziran). Turizm Verileri, web: <http://www.ankarakultur.gov.tr/servisler/istatistikler> 30.06.2015
- İnternet: <http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/MilliEgitimDergisi/158/balci.htm> 16 Mart 2015.
- Jones, K. (2000). *Kendi Kendini Geliştirme Sanatı*, (Çeviren: Ali Cevat Akkoyunlu), I. Baskı, İstanbul: Doğan Kitapçılık, 9
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil yayıncılık, 56.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Bağırhan Yayinevi, 4.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 87-88.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 110.
- Kubalı, D. (1999). Performans denetimi, *Amme İdaresi Dergisi*, 32(1).
- Lynn S. R. and Toalson R. (1981) *Administration of Recreation, Parks And Leisure Services*, (Second Editon). The Ronald Press Company, USA
- Okur, Y. (2007). *Türkiye'de Kamu Denetimi, Değişim Süreci ve Performans Denetimi*. Ankara: Nobel Yayınları, 53.
- Seyyar, A. ve Öz, C. S. (2007). *İnsan Kaynakları Terimleri Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Değişim Yayıncılık, 204.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.) Pearson, Boston
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 9.
- Turizm Bakanlığı (1989). *Otelcilik ve turizm endüstrisinde işgücü araştırması*. Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık, 49-50.